

Bostadsersättning för asylsökande

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens proposition 2004/05:28 Bostadsersättning för asylsökande jämte sex motioner som väckts med anledning av propositionen och en motion väckt under den allmänna motionstiden 2004.

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) som innebär att den särskilda bostadsersättningen för asylsökande som väljer att bo i s.k. eget boende avskaffas. Den föreslagna ordningen skall även gälla för personer som har uppehållstillstånd med tillfälligt skydd och som omfattas av LMA. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2005.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag men föreslår att bostadsersättning till asylsökande skall kunna utges i särskilda fall. Regeringen bör meddela närmare föreskrifter om hur ett system för ersättning skall utformas som underlättar för asylsökande att genom arbete försörja sig själva. Riksdagen bör därför anta propositionens lagförslag utom såvitt avser 13 § LMA samt anta av utskottet föreslagna ändringar i 16 och 19 §§ LMA. Därmed bifalls helt eller delvis tre motionsyrkanden (m) som väckts i frågan. Utskottet avstyrker övriga motionsyrkanden.

I ärendet finns sex reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	4
Avskaffande av bostadsersättning	4
Gällande bestämmelser	4
Propositionen.....	4
Motionerna	5
Utskottets ställningstagande	7
Reservationer.....	11
1. Avskaffad bostadsersättning för asylsökande (punkt 1)	11
2. Information till asylsökande (punkt 2).....	11
3. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)	12
4. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)	12
5. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)	13
6. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)	13
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag.....	15
2. Regeringens lagförslag	17
3. Utskottets lagförslag.....	19

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avskaffad bostadsersättning för asylsökande

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. utom såvitt avser 13 § samt med den ändringen att 16 och 19 §§ erhåller av utskottet i bilaga 3 föreslagen lydelse och att första meningen i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna skall ha följande lydelse: Denna lag träder i kraft den 1 mars 2005.

Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf7 yrkande 2 och bifaller delvis proposition 2004/05:28 och motion 2004/05:Sf7 yrkandena 1 och 3 samt avslår motionerna 2004/05:Sf5 yrkande 1, 2004/05:Sf6, 2004/05:Sf8 yrkande 1, 2004/05:Sf9 yrkande 1, 2004/05:Sf10, 2004/05:Sf378 yrkande 1.

Reservation 1 (fp, kd, v, c, mp)

2. Information till asylsökande

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Sf5 yrkande 3 och 2004/05:Sf9 yrkande 4.

Reservation 2 (kd, c)

3. Reformering av asylprocessen m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Sf5 yrkandena 2, 4 och 5, 2004/05:Sf7 yrkandena 4–6, 2004/05:Sf8 yrkande 2 och 2004/05:Sf9 yrkandena 2 och 3.

Reservation 3 (m)

Reservation 4 (fp)

Reservation 5 (kd)

Reservation 6 (c)

Stockholm den 2 december 2004

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Tomas Eneroth

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Eneroth (s), Sven Brus (kd), Ronny Olander (s), Per Westerberg (m), Anita Jönsson (s), Mona Berglund Nilsson (s), Ulla Hoffmann (v), Mariann Ytterberg (s), Anita Sidén (m), Lennart Klockare (s), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Kerstin Kristiansson Karlstedt (s), Anna Lilliehöök (m), Göte Wahlström (s), Mona Jönsson (mp) och Mauricio Rojas (fp).

Utskottets överväganden

Avskaffande av bostadsersättning

Gällande bestämmelser

Migrationsverket har enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) ett huvudansvar för mottagandet av asylsökande och för utläningar som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd (2 §). Ansvarer innebär att Migrationsverket skall ordna boende i anläggningar för dessa personer såvida de inte ordnar boendet på egen hand (3 §).

Enligt 8 och 13 §§ LMA lämnas bistånd i form av logi, bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag. Logi på förläggning, s.k. anläggningsboende, har de rätt till som inte själva ordnar bostad (14 §) medan de som på egen hand ordnar sitt boende har rätt till bostadsersättning (16 §). Sådan ersättning får sättas ned helt eller delvis för den som har inkomst av förvärvsarbete eller annan inkomst eller egna tillgångar. Dag- och bostadsersättning får enligt 10 § LMA sättas ned bl.a. om den asylsökande genom att inte medverka till att klarlägga sin identitet försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd.

I förordningen (1994:361) om mottagande av asylsökande m.fl. finns bestämmelser om bl.a. bostadsersättningens storlek. När den särskilda bostadsersättningen infördes var ersättningen 500 kr per månad för ensamstående och 1 000 kr per månad sammanlagt för en familj. Sedan den 1 juni 2003 lämnas ersättning med 350 kr för ensamstående och 850 kr för en familj per månad.

Den som omfattas av LMA har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär som kan utges enligt LMA (1 §).

Propositionen

I propositionen redovisas en rad icke önskvärda effekter av att de asylsökande kan välja att ordna sitt boende själva och att bostadsersättning utbetalas vid sådant boende. Bland annat anges trångboddhet, konflikter mellan värdfamilj och inneboende, vräkningar av värdfamiljer för att de stör grannar eller för att det har blivit skador på lägenheten. Att bo trångt under en längre tid kan enligt regeringen vara psykiskt påfrestande för både värdfamilj och inneboende. Särskilt besvärligt kan det bli för barnen. Barnens skolgång kan påverkas av svårigheter att få lugn och ro. Det finns även en risk att värdfamiljens integration försenas och försvåras. Enligt propositionen förekommer också att asylsökandes svaga ställning på bostadsmarknaden utnyttjas genom att personer hyr ut tvivelaktigt boende.

Bostadsersättningen är tänkt som ett bidrag till boendekostnaderna för den som upplåter bostaden. I de fall värdfamiljen är beroende av försörjningsstöd från samhället blir inte bostadsersättningen något reellt tillskott för familjen,

eftersom försörjningsstödet minskar när de egna inkomsterna ökar. Det förekommer därför att asylsökande uppger en annan adress än den där de verkligen bor för att undgå denna effekt. Felaktiga adresser har visat sig försämra möjligheterna för Migrationsverket, kommuner och landsting att i tid nå fram med t.ex. kallelser till fortsatta asylutredningar eller erbjudande om skola och hälsoundersökning.

För att komma till rätta med några av de negativa effekterna av det egna boendet föreslår regeringen att bostadsersättningen avskaffas. Regeringen framhåller dock att ett avskaffande av rätten till ersättning inte kan motverka samtliga problem som uppstår till följd av det egna boendet.

Nuvarande ordning innebär bl.a. att en asylsökande som själv ordnat sitt boende inte har rätt till försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen för den del av boendekostnaden som kan överstiga vad utlänningen får i bostadsersättning. Avsikten med att avskaffa den särskilda bostadsersättningen är inte att den enskilde, om han eller hon väljer eget boende, skall vara berättigad till kompletterande bistånd enligt socialtjänstlagen. Regeringen föreslår ett förtydligande tillägg i 1 § LMA.

Enligt regeringen förväntas förslaget få till följd att ca 10 % flyttar från eget boende till någon av Migrationsverkets anläggningar. En plats i anläggningsboende innebär en merkostnad för verket i jämförelse med att personen bor i eget boende. Under 2003 utbetalades sammanlagt 75 miljoner kronor i bostadsersättning. Regeringen gör bedömningen att förslaget leder till minskade utgifter för staten om ca 50 miljoner kronor för 2005. Utgiftsminskningen är beräknad utifrån ett ikraftträdande den 1 mars 2005 och med beaktande av den senaste prognosen för antalet asylsökande.

Motionerna

Moderaterna

Per Westerberg m.fl. (m) begär i motion Sf7 yrkandena 1–3 ändring av regeringens förslag så att Migrationsverket i fortsättningen skall ha möjlighet att bevilja särskild bostadsersättning för asylsökande som väljer att bo i eget boende enbart i fall när detta skulle möjliggöra för en enskild asylsökande att anta erbjudande om anställning. Vidare skall Migrationsverket kunna sätta ned den särskilda bostadsersättningen, helt eller delvis, för att skapa ytterligare incitament för den enskilde att ordna försörjning på egen hand. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om Migrationsverkets dispositionsfrihet över tilldelade anslag samt om vikten av att tillse att handläggningstiderna i asylprocessen förkortas. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om vikten av integrationsförberedande åtgärder och en tidig kartläggning av den enskildes asylsökandes kompetens och erfarenhet och i yrkande 6 förslag som ökar möjligheterna till arbete under asyltiden.

I motion Sf378 yrkande 1 av Ulrika Karlsson (m) begärs ett tillkännagivande om rätten till eget boende. Förslaget att slopa rätten till bostadsersättning vid eget boende bör enligt motionären stoppas. Att ta bort rätten till eget

boende vore förödande för den enskilde, eftersom människor som bor i förläggning mår sämre än de i eget boende.

Folkpartiet

Bo Könberg m.fl. (fp) begär i motion Sf8 yrkande 1 avslag på propositionen. Enligt motionärerna löser inte förslaget de problem som regeringen säger sig vilja åtgärda. I samma motion yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om en genomgripande reform av asylprocessen inklusive mottagandet av asylsökande. Dagens asylsystem är helt undermåligt och hela asylprocessen, och inte bara bostadsersättningen, måste därför göras om.

Kristdemokraterna

Sven Brus m.fl. (kd) begär i motion Sf9 yrkande 1 avslag på propositionen. Motionärerna anser att eget boende är viktigt bl.a. för att den enskilde skall få socialt stöd och hjälp av släkt och vänner under den första svåra tiden i Sverige. Då kostnaden för anläggningsboende är mycket högre än för eget boende verkar det som om regeringen räknar med att de flesta ändå skall välja eget boende. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om grundläggande åtgärder mot segregation och trångboddhet. I stället för att ta bort bostadsersättningen bör man se till att förkorta handläggningstiderna, göra något åt en generell svår boendesituation och ändra de stelbenta reglerna som gäller för arbete. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att systemet med avtal med kommunerna bör avskaffas till förmån för en utvecklingspeng som följer individen och utbetalas av socialförsäkringsadministrationen. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om tydlig information om vilka möjligheter som finns på olika orter avseende boende och arbete.

Vänsterpartiet

Ulla Hoffmann m.fl. (v) begär i motion Sf6 avslag på propositionen. Motionärerna anser att inga inskränkningar vad gäller asylsökandes möjligheter till eget boende skall få göras. Besparingen bygger på att endast ett fåtal av dem med eget boende kommer att flytta till anläggningsboende. Blir detta inte fallet så leder förslaget i stället till ökade kostnader eftersom anläggningsboende är dyrare än eget boende. Dessutom finns det stora problem med trångboddhet även i anläggningsboende.

Centerpartiet

Birgitta Carlsson m.fl. (c) begär i motion Sf5 yrkande 1 avslag på propositionen. I stället för att insinuera att det är de asylsökandes fel att de bor trångt eller att bostadsersättningen är en orsak till segregation måste politiken inriktas på arbete och företagande. Indragen ersättning löser inga problem. I yrkandena 2–5 begärs tillkännagivanden i flera avseenden. Motionärerna anser att flyktingmottagandet bör decentraliseras. I kombination med drivkrafter som bidrar till att asylsökande bosätter sig där det finns arbete och bostad kan en sådan ordning motverka segregation och trångboddhet. Vidare bör breda

informationsinsatser sättas in till nyanlända asylsökande gällande vilka orter/kommuner som har goda möjligheter till arbete och bostäder. Migrationsverket bör dessutom undersöka hur de asylsökande ser på sin situation under tiden de söker asyl i Sverige, både vad gäller boende och själva asylprocessen. Detta är viktigt för att de asylsökandes perspektiv skall finnas med som underlag för politiska beslut som rör dem. Slutligen anser motionärerna att det skall krävas en skriftlig bekräftelse på den asylsökandes boendeadress för att den skall kunna användas för utskick av kallelser, beslut samt utbetalning av dagersättning.

Miljöpartiet

Mona Jönsson m.fl. (mp) begär i motion Sf10 avslag på propositionen. Motionärerna framhåller att de ekonomiska konsekvenserna av förslaget inte har redovisats på ett korrekt sätt i budgetpropositionen. Trots att förslaget är budgetpåverkande har det inte funnits med i överenskommelsen om budgeten. Dessutom anser motionärerna att det är en mänsklig rättighet att få bosätta sig var man vill.

Utskottets ställningstagande

Före den 1 juli 1994 gällde att asylsökande som inte hade nära anhöriga i Sverige hänvisades till boende i någon av dåvarande Invandrarverkets förläggningar i avvaktan på beslut i asylärendet. Huvudsyftet med denna ordning var att den asylsökande skulle finnas tillgänglig under utredningstiden för att möjliggöra en snabb och rationell handläggning. En asylsökande hade i och för sig rätt att vistas var han eller hon ville under väntetiden. Rätten till bistånd var dock knuten till att personen i fråga i normalfallet vistades på en förläggning.

Förslaget om att införa en särskild bostadsersättning fr.o.m. den 1 juli 1994 lades fram i betänkandet Mottagande av asylsökande och flyktingar (SOU 1992:133). Däri gjordes bedömningen att ca 10 % av de asylsökande skulle komma att ordna sitt boende själva. Som anges i propositionen blev det i praktiken betydligt fler. Redan ett år efter reformen bodde nära hälften av alla asylsökande i eget boende. Andelen i eget boende har därefter varit relativt konstant genom åren. Den 30 juni 2004 bodde 51 % av de registrerade i Migrationsverkets mottagandesystem i eget boende. Av de 20 585 personer som då bodde i eget boende var 16 % barn. Detta kan jämföras med att 19 667 asylsökande samtidigt bodde i anläggningsboende, varav 35 % var barn.

Utskottet anser i likhet med regeringen att möjligheten för de asylsökande att själva ordna sitt boende har åtskilliga nackdelar. I propositionen redovisas dessa utförligt, t.ex. att asylsökande utnyttjas på bostadsmarknaden och att eget boende kan leda till trångboddhet som framför allt är negativt för barnen. Mot bakgrund härav kan utskottet i princip instämma i regeringens uppfattning att staten inte genom bostadsersättningen bör fortsätta att stimulera bo-

endeförhållanden som åtminstone i vissa fall kan vara om inte direkt skadliga så i vart fall mindre lämpliga för de barn som berörs.

I ett avseende finns det dock skäl att överväga om inte ersättning ändå skall kunna utges. Enligt utskottet är det viktigt att eget arbete och självförsörjning uppmuntras och att de hinder t.ex. i form av merkostnader eller annat som kan uppkomma för en asylsökande som får ett erbjudande om arbete i möjligaste mån undanröjs. Det kan t.ex. handla om att personen i fråga måste flytta till en bostadsort där Migrationsverket inte har något anläggningsboende och att ett eget boende är det enda som står den asylsökande till buds. I ett sådant särskilt fall är det enligt utskottets mening rimligt att den asylsökande kan få bostadsersättning. Det är dock angeläget att regelverket utformas så att det blir administrativt enkelt att tillämpa, varför utskottet valt att i lagtexten endast föreskriva att bostadsersättning skall kunna utges i särskilda fall. Utskottet anser att det får ankomma på regeringen att i förordning meddela närmare föreskrifter om hur ett system för ersättning skall utformas som underlättar för asylsökande att genom arbete försörja sig själva. Utskottet bedömer att den nu föreslagna ändringen endast kommer att beröra ett fåtal personer per år och att den av regeringen uppskattade besparingen därför inte nämnvärt kommer att påverkas därav.

Utskottets förslag föranleder ändringar i regeringens förslag, och riksdagen bör därför anta propositionens lagförslag utom såvitt avser 13 § LMA. Vidare bör 19 § ges den av utskottet föreslagna lydelsen och 16 § samma lag inte upphävas utan även den paragrafen bör ges av utskottet föreslagna lydelse. Riksdagen bör därmed bifalla motion Sf7 yrkande 2 och delvis bifalla regeringens förslag och motion Sf7 yrkandena 1 och 3 samt avslå motionerna Sf378 yrkande 1, Sf8 yrkande 1, Sf9 yrkande 1, Sf6, Sf5 yrkande 1 och Sf10.

Beträffande frågan om att Migrationsverket skall ges frihet att disponera tilldelade anslag på det sätt verket finner bäst har utskottet nyligen i betänkande 2004/05:SfU2 tagit upp frågan om bristande flexibilitet mellan olika anslag och effekten härav på handläggningstiderna. Utskottet hänvisade till den studie av Migrationsverkets resurser i förhållande till kostnaderna i asylmottagandet som universitetslektorn Marie Bengtsson, Statsvetenskapliga institutionen vid Lunds universitet, gjort på utskottets uppdrag. I studien anförts bl.a. att Migrationsverket haft en mycket tuff situation under de studerade åren 2000–2003 med en mycket hög och oförutsägbar inströmning av asylsökande utan att resurserna till prövning ökat i motsvarande grad. Då flexibiliteten mellan olika anslag och verksamheter är låg har detta lett till ökad ärendebelastning och långa väntetider i mottagningssystemet, vilket i sin tur medfört stora samhällsekonomiska kostnader. Enligt studien är det möjligt att spara pengar på asylmottagandet genom att anslå extra resurser till asylprövningen men besparingen uppkommer inte samma år. I betänkandet ansåg utskottet det olyckligt om bristande flexibilitet mellan anslag, i första hand anslagen 12:1 Migrationsverket och 12:2 Mottagande av asylsökande, leder till ökad ärendebelastning och långa väntetider i mottagningssystemet och därmed till både påfrestningar på individerna och stora kostnader för sam-

hållet. Utskottet noterade att även Statskontoret i rapporten Tydligare styrning av Migrationsverket (2004:20) och Riksrevisionen i rapporten Snabbare asylprövning (RiR 2004:24) hade påtalat problem med den nuvarande anslagsstrukturen. Utskottet ansåg att det fanns starka skäl att överväga möjligheterna till ett flexiblere utnyttjande av anslagen på migrationspolitikens område dock med beaktande av de krav som ställs på verksamheten. Eftersom Statskontorets rapport var föremål för beredning i Regeringskansliet förutsatte utskottet att detta sker utan ett formligt tillkännagivande från riksdagens sida. Utskottet finner inte skäl att nu ändra sitt ställningstagande i denna fråga och avstyrker därmed motion Sf7 yrkande 4.

Utskottet, som delar uppfattningen att en tidig kartläggning av den asylsökandes kompetens och erfarenhet är viktig liksom att möjligheterna till arbete under asyltiden måste öka, konstaterar att flera av de frågor som tas upp bl.a. i motion Sf7 behandlas, helt eller delvis, i utredningsbetänkandet Etablering i Sverige (SOU 2003:75) som Utredningen om flyktingmottagande och introduktion överlämnade till regeringen i september 2003. Däri föreslås bl.a. att asyltiden blir integrationsförberedande och att de väntetider som uppstår i väntan på beslut skall utnyttjas så att de som får stanna har fått en god grund för sin etablering i landet och de som måste återvända kan göra det med värdefulla erfarenheter och kunskaper. Vidare föreslås att asylsökande i arbetsför ålder skall få tidigare utbildning och yrkeserfarenhet kartlagd av Migrationsverkets handläggare och få information om möjligheterna att arbeta under asyltiden samt att företrädare för Arbetsmarknadsverket skall ge dem som bedöms stå nära arbetsmarknaden fördjupad yrkes- och arbetsmarknadsrådgivning, förmedla arbete till dem som har rätt att arbeta samt bistå vid anskaffning av praktikplatser.

I fråga om boendet har utredningen föreslagit, förutom att det inte skall utges någon särskild bostadsersättning till dem som väljer eget boende, att en skriftlig bekräftelse av boendeadressen införs som villkor för att en "eboadress" skall kunna användas för utskick av kallelser och beslut. Vidare har utredningen föreslagit att en statlig skattefri etableringsersättning införs som betalas ut direkt till den berättigade personen under maximalt ett år så snart bosättning skett och en handlingsplan föreligger. Handlingsplanen skall vara individuell och kunna revideras vid behov. Den som avviker från planen skall ges en reducerad ersättning. När det gäller det statliga ersättningssystemet föreslås bl.a. att det riktade statsbidraget till kommunerna tas bort. Kommunerna får i stället ersättning via det generella statsbidragssystemet och med kostnadsutjämning för det som återstår sedan det som går till försörjning under det första året tagits bort.

Utredningsbetänkandet har remissbehandlats, och enligt regeringen planeras en proposition under 2005.

Mot bakgrund av vad nu anförts och med hänsyn till det i Regeringskansliet pågående beredningsarbetet, som syftar till att få till stånd en snabbare etablering på den svenska arbetsmarknaden, saknas det enligt utskottet skäl för riksdagen att göra något uttalande i dessa frågor. Motion Sf7 yrkan-

dena 5 och 6 avstyrks därmed liksom motionerna Sf8 yrkande 2, Sf9 yrkandena 2–4 och Sf5 yrkandena 2–5.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Avskaffad bostadsersättning för asylsökande (punkt 1)

av Sven Brus (kd), Ulla Hoffmann (v), Linnéa Darell (fp), Birgitta Carlsson (c), Mona Jönsson (mp) och Mauricio Rojas (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår propositionen och motion 2004/05:Sf7 yrkandena 1–3. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Sf5 yrkande 1, 2004/05:Sf6, 2004/05:Sf8 yrkande 1, 2004/05:Sf9 yrkande 1 och 2004/05:Sf10 och bifaller delvis motion 2004/05:Sf378 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att situationen för de asylsökande måste ses i ett helhetsperspektiv. 1994 öppnades möjligheten för asylsökande att själva välja var de ville bosätta sig. Samtidigt skedde en avveckling av boendet på förläggningarna. Vi anser därför att det alternativ till eget boende som står de asylsökande till buds, nämligen Migrationsverkets anläggningsboende, inte är tillräckligt bra för att tillgodose merparten av de asylsökandes behov. Även denna form av boende har stora problem med t.ex. trångboddhet. Vi avvisar därför förslaget att avskaffa den särskilda bostadsersättningen för asylsökande.

2. Information till asylsökande (punkt 2)

av Sven Brus (kd) och Birgitta Carlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Sf5 yrkande 3 och 2004/05:Sf9 yrkande 4.

Ställningstagande

I dag har vi ett flyktningmottagande som är koncentrerat till storstäderna. Behovet av ökade incitament för asylsökande att söka sig till platser där det finns bostäder och arbete är stort. Nyanlända asylsökande måste därför få information om vilka orter/kommuner som har goda möjligheter till arbete

och bostäder. Det måste dock vara den nyanlände som själv bestämmer var han eller hon slutligen vill bosätta sig.

3. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)

av Per Westerberg (m), Anita Sidén (m) och Anna Lilliehöök (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf7 yrkandena 4–6 och avslår motionerna 2004/05:Sf5 yrkandena 2, 4 och 5, 2004/05:Sf8 yrkande 2 och 2004/05:Sf9 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Den särskilda bostadsersättningen för asylsökande kan inte ses som ett isolerat problem. Ett näraliggande bekymmer är de långa handläggningstiderna i asylprocessen. Årslånga väntetider på beslut tvingar in människor i passivitet och bidragsberoende. I motion Sf7 redovisas flera förslag som skulle leda till kortare handläggningstider, t.ex. ökade resurser till Migrationsverket och att verket får större frihet att bestämma över tilldelade anslag. Genom kortare väntetider skulle behovet av särskild ersättning vid eget boende i de allra flesta fall upphöra.

En annan viktig förutsättning för en lyckad etablering i ett nytt land är att tidigt komma i gång med integrationsförberedelserna. Dagens omhändertagandeperspektiv måste bytas ut till förmån för en process där individens egna förutsättningar och drivkrafter får komma till sin rätt. Vi anser därför att en kartläggning av den enskildes egna arbetslivsrelaterade erfarenheter, studiemeriter och annan kompetens måste inledas på ett tidigt stadium.

Självförsörjning är alltid ett bättre alternativ än bidragsförsörjning, och möjligheterna att arbeta under asyltiden bör därför utökas. I dag råder ett förbud mot att arbeta under asyltiden. Undantag från denna regel kan emellertid medges i vissa fall. Dessa regler bör ses över i syfte att möjliggöra för asylsökande att redan under asyltiden skaffa sig erfarenheter från svensk arbetsmarknad och samtidigt bidra till sin egen försörjning.

4. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)

av Linnéa Darell (fp) och Mauricio Rojas (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf8 yrkande 2 och

avslår motionerna 2004/05:Sf5 yrkandena 2, 4 och 5, 2004/05:Sf7 yrkandena 4–6 och 2004/05:Sf9 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Vi anser att en rättssäker och snabb asylprocess bör utgöra grunden för alla andra reformer på detta område. Dagens system är helt undermåligt och leder till långa väntetider och en destruktiv situation för de asylsökande oavsett boendeform. En genomgripande reform av asylprocessen inklusive mottagandesystemet är därför nödvändig. För att komma till rätta med de brister som finns i dagens system och uppmuntra till en snabb integration genom arbete och egen försörjning anser vi att flera åtgärder måste vidtas. Bland annat bör handläggningstiderna kortas under rättssäkra former samtidigt som det bör bli tillåtet att börja arbeta omedelbart för alla asylsökande vars ärende bedöms kräva en grundligare utredning. Vidare bör asylsökande som hittar ett arbete ha oinskränkt rätt att bosätta sig var som helst och en asylsökande som arbetat här i tre år få möjlighet att stanna i landet som arbetskraftsinvandrare.

5. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)

av Sven Brus (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf9 yrkandena 2 och 3 och avslår motionerna 2004/05:Sf5 yrkandena 2, 4 och 5, 2004/05:Sf7 yrkandena 4–6 och 2004/05:Sf8 yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringens förslag att slopa bostadsersättningen löser inte problemen med segregation och trångboddhet. Snarare försvåras situationen för en grupp individer. Det grundläggande problemen är de alltför långa handläggningstiderna, den generellt svåra bostadssituationen och stelbenta/krångliga regler för arbete. Det som krävs för att komma till rätta med segregation och utsatthet är därför bl.a. kortare handläggningstider, fler bostäder med olika bebyggelse- och upplåtelseformer samt slopade regler och hinder som försvårar för de asylsökande att snabbt få tillgång till arbetsmarknaden.

Vidare bör systemet med avtal med kommunerna avskaffas. Stödet till den nyanlände bör i stället följa individen i form av en utvecklingspeng som administreras och utbetalas av socialförsäkringsadministrationen. Därigenom ges individen och den lokala nivån ett större ansvar.

6. Reformering av asylprocessen m.m. (punkt 3)

av Birgitta Carlsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:Sf5 yrkandena 2, 4 och 5 och avslår motionerna 2004/05:Sf7 yrkandena 4–6, 2004/05:Sf8 yrkande 2 och 2004/05:Sf9 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

För att komma till rätta med problemen med segregation och trångboddhet bör flyktigmottagandet decentraliseras samtidigt som drivkrafter införs som bidrar till att asylsökande bosätter sig där det finns arbete och bostad.

Många av de asylsökande som har eget boende är nöjda med detta samtidigt som problemen med t.ex. trångboddhet inte får negligeras. Av det skälet bör Migrationsverket undersöka hur de asylsökande själva ser på sin situation under asyltiden, både vad gäller boende och själva asylprocessen.

Svårigheten att nå asylsökande som bor i eget boende på grund av felaktiga adresser och liknande bör lösas genom att det ställs krav på en skriftlig bekräftelse av boendeadressen som skall användas för utskick av kallelser, beslut och utbetalning av dagersättning.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

I proposition 2004/05:28 Bostadsersättning för asylsökande har regeringen (Utrikesdepartementet) föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Lagförslaget återfinns som bilaga 2 till betänkandet.

Följdmotioner

2004/05:Sf5 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

1. Riksdagen avslår proposition 2004/05:28 Bostadsersättning för asylsökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att decentralisera flyktingmottagandet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att breda informationsinsatser bör sättas in till nyanlända asylsökande gällande vilka orter/kommuner som har goda möjligheter till arbete och bostäder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Migrationsverket bör undersöka hur de asylsökande ser på sin situation under tiden de söker asyl i Sverige, både vad gäller boende och själva asylprocessen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en skriftlig bekräftelse av den asylsökandes boendeadress bör införas som villkor för att den skall kunna användas för utskick av kallelser, beslut samt utbetalning av dagersättning.

2004/05:Sf6 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

2004/05:Sf7 av Per Westerberg m.fl. (m):

1. Riksdagen beslutar, med ändring av regeringens förslag, att förändra lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen beslutar, med ändring av regeringens förslag, att Migrationsverket i fortsättningen skall ha möjlighet att bevilja särskild bostadsersättning för asylsökande som väljer att bo i eget boende enbart i fall när detta skulle

möjliggöra för en enskild asylsökande att anta erbjudande om anställning i enlighet med vad som anförs i motionen.

3. Riksdagen beslutar, med ändring av regeringens förslag, att Migrationsverket, helt eller delvis, skall kunna sätta ned särskild bostadsersättning som har beviljats i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Migrationsverkets dispositionsfrihet över tilldelade anslag samt om vikten av att tillse att handläggningstiderna i asylprocessen förkortas.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av integrationsförberedande åtgärder och en tidig kartläggning av den enskilde asylsökandes kompetens och erfarenhet.
6. Riksdagen begär att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag som ökar möjligheterna till arbete under asyltiden.

2004/05:Sf8 av Bo Könberg m.fl. (fp):

1. Riksdagen avslår proposition 2004/05:28 Bostadsersättning för asylsökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en genomgripande reform av asylprocessen inklusive mottagandet av asylsökande.

2004/05:Sf9 av Sven Brus m.fl. (kd):

1. Riksdagen avslår proposition 2004/05:28 Bostadsersättning för asylsökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om grundläggande åtgärder mot segregation och trångboddhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att införa en utvecklingspeng som följer individen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tydlig information om vilka möjligheter som finns på olika orter avseende boende och arbete.

2004/05:Sf10 av Mona Jönsson m.fl. (mp):

Riksdagen avslår propositionen.

Motion från allmänna motionstiden 2004

2004/05:Sf:378 av Ulrika Karlsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätten till eget boende (EBO).

BILAGA 2**Regeringens lagförslag****2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.¹

dels att 16 § skall upphöra att gälla,

dels att 1, 10, 13 och 19 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §²

1 denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige enligt 3 kap. 2 eller 3 § utlänningslagen (1989:529) (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 2 a kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. *Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.*

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

10 §³

Dagersättning enligt 17 § får sättas ned för en utlänning som fyllt 18 år om han eller hon

1. utan giltigt skäl vägrar att delta i verksamhet som avses i 4 §,

2. försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att inte medverka till att klarlägga sin identitet, eller

3. försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan.

Nedsättning enligt första stycket får dock inte avse den del av ersättningen som är avsedd att täcka utgifter för utlänningens egen mathållning.

*Bostadsersättning enligt 16 § och Dagersättningen får sättas ned
dagersättning enligt 17 § får sättas helt för utlänningar som avses i*

¹ Senaste lydelse av 16 § 2004:408.

² Senaste lydelse 2002:1112.

³ Senaste lydelse 2004:408.

ned helt för utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 eller 2 om 1 § första stycket 1 eller 2 om utlänningen även efter det att utlänningen även efter det att nedsättning har gjorts enligt första nedsättning har gjorts enligt första stycket stycket

1. utan giltigt skäl vägrar att delta i verksamhet som avses i 4 §,
2. försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att inte medverka till att klarlägga sin identitet, eller
3. försvårar utredningen i ärendet om uppehållstillstånd genom att hålla sig undan,

om utlänningen erbjuds plats på en förläggning och fri kost ingår i den erbjudna inkvarteringen.

Bestämmelserna om nedsättning av *bostadsersättning* och dagersättning tillämpas också i de fall en utlänning utan giltigt skäl vägrar att medverka till åtgärd som är nödvändig för att ett beslut om avvisning eller utvisning skall kunna verkställas.

Bestämmelserna om nedsättning av dagersättning tillämpas också i de fall en utlänning utan giltigt skäl vägrar att medverka till åtgärd som är nödvändig för att ett beslut om avvisning eller utvisning skall kunna verkställas.

13 §

Bistånd enligt denna lag lämnas i form av logi, *bostadsersättning*, dagersättning och särskilt bidrag.

Bistånd enligt denna lag lämnas i form av logi, dagersättning och särskilt bidrag.

19 §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer grunder för beräkning av de belopp som avses i 15–18 §§ samt meddelar närmare föreskrifter om i vilka fall särskilt bidrag får beviljas.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer grunder för beräkning av de belopp som avses i 15, 17 och 18 §§ samt meddelar närmare föreskrifter om i vilka fall särskilt bidrag får beviljas.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2005 då rätten till bostadsersättning upphör. Äldre föreskrifter gäller dock fortfarande för ansökningar om bostadsersättning som gjorts före ikraftträdandet och som avser tiden före ikraftträdandet.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Ändrad lydelse av 16 och 19 §§ i lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.*Nuvarande lydelse**Utskottets förslag*16 §¹

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 och 2 och som på egen hand ordnar bostad har rätt till bidrag till bostadskostnad (bostadsersättning). *Sådant bidrag får sättas ned helt eller delvis för den som har inkomst av förvärvsarbete eller annan inkomst eller egna tillgångar.*

I 10 § anges i vilka övriga fall bostadsersättning får sättas ned helt.

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 och 2 och som på egen hand ordnar bostad har *i särskilda fall* rätt till bidrag till bostadskostnad (bostadsersättning).

*Regeringens förslag**Utskottets förslag*

19 §

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer grunder för beräkning av de belopp som avses i 15, 17 och 18 §§ samt meddelar närmare föreskrifter om i vilka fall särskilt bidrag får beviljas.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer fastställer grunder för beräkning av de belopp som avses i 15–18 §§ samt meddelar närmare föreskrifter om i vilka fall *bostadsersättning och* särskilt bidrag får beviljas.

¹ Senaste lydelse 2004:408.